

AKTUALNO Vprašanje

Pomanjkljivosti pri oskrbovanju potrošniških središč s kmetijskimi pridelki so deloma tudi posledica slabe evidence nad količino proizvodnje in potreb v posameznih okoliših. Zato naj bi se občinski ljudski odbori na predlog konference, ki je pred tedni obravnavala problem blagovne promete v okraju Kranj, čimprej lotili tudi sestavljanja bilance proizvodnje in potrošnje tega blaga na svojem področju. Pri tem naj upoštevajo, v ko-

likšnem obsegu lahko krije domači trg potrebe s pridelki z lastnega območja, koliko blaga bo treba kupiti drugod in kolikšne presežke lahko prodajo drugam. Pri tem kaže ugotoviti, kakšne količine pridelkov potrebuje posamezen kraj v posameznih časovnih obdobjih, kakšna naj bo izbira ter tudi to, kakšna je sposobnost obstoječe trgovske mreže v občini, da posreduje pridelke od proizvajalca do kupca.

Takšne bilance blagovne proizvodnje in potrošnje bodo občinam omogočile, da

se bodo lahko solidnejše lotile tudi izpolnjevanja trgovskega omrežja na drobno, trgovine pa bodo s pomočjo teh bilanc laže ugotavljale, kdaj, v kakšnih količinah in kakšno blago naj nabavljajo, da bi čim bolj zadovoljile potrošnike.

Res solidne bilance blagovne proizvodnje in potrošnje pa seveda ni moč sestaviti kar čez noč, zato naj bi se v občinah tega dela čimprej in sistematično lotili.

AKTUALNO Vprašanje

ŠTAFETA MLADOSTI 1958

Pozdrav z Gorenjske

Kranj, 8. maja

Danes je vso Gorenjsko zajelo svečano razpoloženje. Tisoče urinog solarjev, vajencev in drugih mladih članov telesmenvzgojnih društv je ob zastavah in prvem pomladanskem cvetju steklo iz vseh dolin, grapi in zgodovinskih krajev NOB in se uspalo proti glavnemu dolini Save. Tod je tekla glavna republiška

ta begunjske mladine, ki je prispevala z grobišča talcev v Dragi. V Kranju pred Sindikalnim domom so pričakali štafeto delavci tovarn, učenci, uslužbenici... Tu je prispevala tudi štafeta iz Tržiča, Cerkelj, Žirov in Skofje Loke.

Govori predstavnika oblasti JLA in drugih organizacij so bili kratki, sprejem prisrčen...

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI. ST. 35 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 9. MAJA 1958

Z občinske konference SZDL v Kranju

Organizacije SZDL na vasi naj bodo organizator napredka

MLADE LJUDI NA VASI BOLJ VKLJUČEVA-
TI V UPRAVNE ORGANE — V KRAJSKI OBČINI 5 ZADRUG
BREZ UPRAVNICKOV — SINDIKATI IMAJO VAŽNO VLOGO
TUDI PRI RAZVIJANJU SOCIALISTIČNIH ODNOsov NA
VASI — KMETIJSKA POSESTVA IN KMETIJSKE ZADRUGE
NAJ BODO VZOR GOSPODARjenja — ŠPORTNIH OBJEK-
TOV PRIMANJKUJE — ZA PREDSEDNIKA OBČINSKEGA
ODBORA SZDL KRAJN JE BIL PONOVNO IzVOLJEN MAR-
TIN KOŠIR

V torek je bila v Kranju občinska konferenca SZDL. Po uvodnem referatu predsednika Občinskega odbora SZDL Kranj tov. Martina Koširja je konferenca nadaljevala delo v treh komisijah, ki so razpravljale o vlogi SZDL pri krepitevi socialističnih odnosov na vasi, o problemih telesno-vzgojnih in športnih organizacij in o politično-organizacijskih problemih SZDL.

Referat tov. Koširja je med bili dokaj živahnji. Ljudje niso drugim analizirali volitve v občinske v okraju ljudski odbor v republiško in zvezno ljudsko skupščino. Volitve so pokazale dobro politično razpoloženje v občini. Zbori volivcev so rov, ljudske skupščine itd.

Gorenjska razglednica

Za zbrane volivcev na vasi je upravne organe kmetijskih zadrug ter v razne druge organe mnogo izčrpneje razpravljali o problemih na vasi, pomanjkljivostih pri delu kmetijskih zadrug itd. Kmetje so se sicer slabše odzvali volitvam kot delavci, vendar še vedno bolje kot kdajkoli prej. Še posebej pa je bila udeležba boljša tam, kjer je vključenih več volivcev v organizacijo SZDL. Tako so se volitve ponovno počakala, da bo treba vključevanja novih članov v SZDL posvečati več pozornosti.

Tudi nekateri diskutanti so se v razpravi zavzemali za to, da bi moral organizacija SZDL v bodoče posvečati temu vprašanju več pozornosti, predvsem pa še sprememati in skrbeti za vzgojo mladih ljudi. Prav mladi ljudje bodo na vasi lahko največ storili za izboljšanje gospodarsko-političnega stanja. Zato jih je treba vključevati tudi v

Teden Rdečega križa

Tudi letos praznujemo od 4. do 11. maja Teden Rdečega križa. Okrajski odbor Rdečega križa se je z občinskimi odbori in osnovnimi organizacijami tudi letos posebej pripravil na ta teden.

Kot ena najvažnejših nalog te humanne organizacije je zdravstvena vzgoja in prosvetljenost vseh ljudi in še posebno mladih. V ta namen je tudi vodstvo Rdečega križa v tem tednu usmerilo vso skrb in delo vzhodnji mladini v podmladku RK. Po vseh šolah na Gorenjskem je čutiti izredno dejavnost podmladkov pri utrjevanju organizacije, vključevanju novega člana, skoro povsod so pripravili tudi razna zdravstvena predavanja itd.

Prizadevanja je opaziti tudi v občinskih odborih in osnovnih organizacijah RK. Predvsem je treba okrepliti organizacije v nekaterih oddaljenejših hribovskih krajih, vključiti čimveč novih članov. Ponekod so dosegli že lepe uspehe. Tu bi lahko omenili odbore v kranjski, tržiški, lesenski, gorenjevaški, žirovski in nekaterih drugih občinah.

Skrbno se pripravljajo tudi na Dan krovodalstva, ki ga bodo praznovali 4. junija. Prizadevajo si, da bi pridobili čimveč krovodalcev in tako pomagali ljudem po bolnišnicah.

V letosnjem Tedenu Rdečega križa je še posebej čutiti boj proti alkoholizmu. Prizadevajo si, da bi ustavili čimveč mlečnih restavracij. Vso skrb pa v tem tednu posvečajo tudi zdravstvu in higieni. Ponekod že urejajo kanalizacijo, vodovode in naselja.

—an

NAŠ RAZGOVOR

„Avtobusi so nas prehiteli“

Promet je v zadnjem času na Gorenjskem presenetljivo hitro porastel. Nekatera slaboste ceste pa so postale resna ovira razvijajočemu se prometu.

Na zadnjem občnem zboru Gorenjske turistične poduzeve v Kranju je bilo precej kritike na račun slabih cest, saj so dobre ceste eden osnovnih pogojev za razvoj turizma. O tem smo se menili s šefom Uprave za ceste OLO Kranj Karloni Piskom.

»Naše ceste bi bilo treba modernizirati. Grajene so bile v glavnem za vprežna vozila,« je dejal med drugim tov. Pisk. »Avtobusni promet pa se v zadnjem času tako nagnjo razvija, da praka in prehitiva naše zmožnosti.«

Res je težko najti na Gorenjskem kraj, ki ne bi imel avtobusne zvez. Toda voziла se na slabih cestah mnogo hitreje kvarijo kot sicer. Zanimal nas je konkretni plan letosnjih investicij za ceste. Za nam je tov. Pisk lahko povedal le za okr. ceste, ker o nekaterih ostalih, ki pa so v zelo slabem stanju, kot na primer o cesti v Poljansko in Selško dolino, cesti Kranj

Besnica na Njivici, preko Save v Podnartu, rekonstrukcija mostu v Preddvoru, preko Lipnice ter dva na cesti Krnica-Zg. Radovna in v Gorjah pri Fortuni.

Za toliko imamo letos možnosti, zato bo moral nekaj cest, ki prav tako terjajo nujne obnove, kot n. pr. Podvin-Zirovnica, Kokrica-Bela-Preddvor, Kranj-Golnik itd. še počakati.«

»Kakšen je letosjni proračun za okrajne ceste?«

»V primeru z lanskim je sicer za 42 milijonov večji, vendar je denarja še vedno premalo. Letos je še posebej težko, ker je bila letosnjena zima za ceste huda kot že dolgo ne.«

»Kažejo morda podjetja, ki imajo stalne avtobusne proge, zanimanje, da bi pomagala, ker nismo bili kos hudi zimi, vendar se je olivala le tovarna »Plamen« in nam pomagala pri prevozu peska.«

Lj.

TEHNIČNI POGOVORI

Predsednik republike Josip Broz-Tito, ki se te dni mudi na Brioni, je v soboto obiskal Rovinj. Velika nabožica ljudi, ki jih je presenetil obisk, je predsednika Tita navdušeno pozdravila.

Na Union Square v San Franciscu se je v soboto zbral več sto demonstrantov, ki so protestirali proti nadaljnjam jedrskim poizkusom. Z zborovanja so poslali predsedniku Eisenhoweru brozavko, v kateri terjajo, naj ZDA nemudoma opustijo poskusne eksplozije atomskih bomb.

V grški četrti Famaguste na Cipru je neki neznanec ubil dva britanska vojaka. To je prvi atentat na britanske vojake, od kar je 28. aprila potekel ultimat organizacije EOKA, ki je v njem zahtevala, naj Britanci nehajo nečloveško ravnati s ciprskimi jetniki v zapori in koncentracijskih taboriščih na otoku.

Novi stalni predstavnik Jugoslavije pri Organizaciji združenih narodov Dobrovoje Vidič je v ponedeljek odpotoval v New York.

S potniško ladjo »Jugoslavija« je v ponedeljek odpotoval iz reške luke v Port Said prvi del četrte izmenje jugoslovanskega odreda v sestavi varnostnih sil OZN, ki bo razporejen na demarkacijski črti med Egiptom in Izraelom.

V Bukarešti je prispevala v ponedeljek delegacija Glavne direkcije Jugoslovanskih železnic, ki bo imela z romunskimi predstavniki razgovore o ureditvi obmejnega železniškega prometa med Romunijo in Jugoslavijo.

Kakor poroča AFP, je predsednik francoske republike Coty v ponedeljek ponovno zahteval od Plevena, naj skuša sestaviti novo francosko vlado.

Odred jugoslovanskih vojnih ladij pod poveljstvom kontreadmirala Bogdana Pecotića bo od 10. do 15. maja letos vrnih obisk črnomorskemu ladjevu.

V ponedeljek se je začela stavka šoferjev in sprevidnikov londonskih avtobusov. Stavka je popolna in vsi uslužbenici podpirajo sklep Trade Unionov, naj se nadaljuje, dokler ne bo ugodeno njihovim zahtevam. Ce na razgovorih ne bo dosežen sporazum o zvišanju plača za 450 tisoč železničarjev, je pričakovati, da bodo začeli stavko tudi železničarji.

V Djakartu (Sumatra) so v ponedeljek uradno objavili, da so indonezijske čete zasedle Bukitingi, glavno mesto uporniške vlade na zahodni Sumatri. Padec Bukitingija pomeni po splošnem mnenju tudi konec upora na zahodni Sumatri.

Predsednik republike Josip Broz-Tito je privolil v imenovanje novega japonskega veleposlanika v Beogradu Tošikazu Kaseja.

V torek so zaplenili v Alžiru 6 pariških dnevnikov, desničarski »Combat« in »Paris-Presse«, katoliški »La Croix«, Humanité, »Libération« in »Monde«, ker so objavili podatke o francoskih vojaških neuspehih v Alžiriji. Dan poprej pa so zaplenili »Paris Journal« ter dva pariška tednika, ki so objavili enake podatke.

Predsednik republike Josip Broz-Tito je v sredo sprejel na Brioni delegacijo Združene arabske republike za socialno politiko in javna dela. Delegacija je še istega dne odpotovala proti Ljubljani.

Bombni napadi na židovske sinagoge in črnske šole v petih južnih državah ZDA so močno odjeknili v ameriški javnosti. Nacionalna židovska in črnska združenja zahtevajo intervencijo federalne vlade, ki bi storila konec tej nevzdržni situaciji.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNİK / UREJNA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA STEVILKA 397 - TELEFON UPRAVNI ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

Nesoglasja za zaprtimi vrati

Tri dni so zasedali za zaprtimi vrati zunanjji ministri 15 dežel — članici Atlantske zveze. V palati današnjega parlamenta v Kjöbenhavn so že poprej zagotovili vse varnostne ukrepe, da ne bi kdo od nepoklicnikov nastavil radovednih ušes. Toda tudi neprodrušno zaprta vrata niso mogla zakriti nesoglasij, ki so se tokrat znova pojavila med posameznimi članicami Atlantske zveze. Spor se je zlasti zaostril v trenutku, ko je, kot je neki dansi novinar duhovito zapisal, »Atlantski pakt enkrat poskusil pokazati kaj hoče in ne samo ti-stega, kar noče.«

Ze med samimi velikimi silami ni enotnosti, ZDA in Velika Britanija se ne strinjata s francosko politiko v Severni Afriki, zlasti v Alžiriji. Nemčija in Anglia še zdaj nista razčistili, kdo bo plačal račune za vzdrževanje britanskih čet na zahodno-nemškem ozemlju. ZDA in Velika Britanija nista enakih misli, kako naj bi prišlo do sestanka na najvišji ravni, niti nista enotnih pogledov na plan Rapackega o neatomskem področju srednje Evrope, kot se ne strinjata glede prekinutiv poskusnih nuklearnih eksplozij.

Se večja pa so nasprotja med velikimi in majhnimi družabniki v Atlantskem paktu. Majhni že dalj časa niso zadovoljni s politiko močnejših. Razlike so se pokazale že na zadnjem sestanku Sveta Atlantskega paktu v decembra lanskega leta. Tedaj so majhne države nastopile z zahtovo, da je treba najti pot do sporazuma s Sovjetsko zvezzo in so izrazile negodovanje zradi namer ZDA, da jih oboroži z raketen orožjem.

Zdaj pa najuglednejši londonski časnik »TIMES« zaskrbljeno

Glavno besedo na zasedanju Sveta Atlantskega paktu v Kjöbenhavn je tudi tokrat imel ameriški zunanjji minister John F. Dulles

preskusila nuklearno bombo, ZDA pa se pripravljajo, da v kratek stori isto. Na Zahodu so tudi zavrnili sovjetski predlog, naj bi se pripravljalnih sestankov v Moskvi udeležili veleposlaniki Čehoslovaške in Poljske. Tako bi se obe strani iz-

uetavljala, da je nasprotij med članicami Atlantske zveze tokrat še več, kot jih je bilo na decembarskem zasedanju v Parizu. Velike sile so namreč sprejele med tem nekatere sklepe, ki ne gredo v prid zahtevani pomiriti v popuščanju napetosti v svetu. Tako Zahod ni odgovoril na pozitivni sklep Sovjetske zveze, da enostransko prekine poskusne eksplozije. Nasprotno, Velika Britanija je prav te dni vnovič

enačil, ko bi ju zastopale tri države. ZDA so med drugim zavrnile tudi predlog poljskega zunanjega ministra Rapackega, ki prepoveduje kopiranje atomskoga orožja v Čehoslovaški, Poljski, Vzhodni Nemčiji, Večni na držav Atlantske zveze zlasti zameri Washingtonu, ker je to storil, ne da bi jih poprej po-vprašal za mnenje, zlasti pa, ker je to objavil v trenutku, ko se sestajajo zunanjji ministri članice Atlantske zveze na skupnem sestanku v Kjöbenhavn. Znamo je namreč, da nekatere zahodne dežele, zlasti skandinavske, gledajo z dobrohotnim očesom na predloženi Rapackjev načrt. Seveda je zdaj njihovo pozitivno mnenje brez vrednosti, ker so jih ZDA, s tem da so odklenile poljski predlog, postavile pred izvršeno dejstvo.

Tu so tudi se različna mnenja o nadaljnji vlogi samega Atlantskega pakta. Medtem ko bi oče atlantskega deteta — ZDA rade videle, da bi ta še naprej nosil vojaško uniformo, bi ga evropske članice raje oblekle v miloljubnejo obleko gospodarskega sodelovanja in vzajemne pomoci.

Vsi ti znaki pričajo, da tudi za zaprtimi vrati palače danskega parlamenta ni bilo mogoče dosegeti toliko začeleno soglasnosti. Glavni vzrok za razhajanje stališč pa je trmaso vzdrževanje nekaterih vodilnih krogov v največjih zahodnih državah na togi politiki, ki še vedno nosi znamenja hladne vojne, medtem ko večina ostalega sveta vleče na drugo stran, tja koder se svetinja upanja za vzpostavitev miru, za sporazumno reševanje problemov in za iskreno sodelovanje.

Martin Tomačič

nosa kronika

ŠESTA SEZONSKA GOSPODARSKA RAZSTAVA NA BLEDU

Že od 1953. leta dalje prije razstavno podjetje Bled-Commerce sezonsko gospodarsko razstavo, tako da je le-ta postala že tradicionalna prireditev na Bledu v poletnih mesecih. Na letosni razstavi, ki so jo odprli 1. maja, sodeluje s svojimi izdelki 82 podjetij. — Med razstavljalci prevladujejo industrijska in obrtna podjetja. Posebno mogoč je zastopana tekstilna industrija, dalje lesnoindustrijsko-predelovalna, finomehanična, kemična, elektrotehnična, prehrabna, črna metalurgija itd. Zastopana pa so tudi podjetja obrne dejavnosti, kakor: klobučarska, čipkarska, tkalska, krvnarska, kozmetična itd. Med sodelovalnimi podjetji jih je največ iz Slovenije, nato Hrvatske, Bosne, Vojvodine in Makedonije. S pripravami na razstavo so imeli organizatorji letos precej težav. Predvsem so zaradi pomanjkanja prostorov morali zmanjšati število razstavljalcev. — Prejšnja leta je razstavno podjetje Bled-Commerce razen stalnih prostorov v zgornjem delu poslopja Kazine lahko uporabljalo tudi prostor v dvorani Zdraviliškega doma. Tega pa so minulo zimo podrlj. Posebnost letosnje razstave je, da je zelo okusno in smotno urejena in da se odlikuje po kvaliteti in izbiri izdelkov. Po mnenju nekaterih gospodarskih izvedencev je v tem pogledu, torej po kvaliteti najboljih izdelkov, od vseh dosedanjih razstav najboljša. — jb

DESETLETNICA »SUKNA« V ZAPUŽAH

Kolektiv tovarne »Sukna« v Zapužah je pred kratkim proslavil 10-letnico podjetja. Ob tej priliku so odkrili v podjetju pličo v spomin na dan, ko je kolektiv prevzel podjetje v upravljanje. Na svečani seji delavskega sveta je bil navzoč celoten kolektiv.

Proizvodnja v podjetju je v teh desetih letih stalno naraščala. Medtem ko so v letu 1948 izdelali 52.000 m² tkanin in 38 ton preje s 35 zaposlenimi ljudmi, so lani pri 153 zaposlenih izdelali že 241.300 m² tkanin in 150 ton preje.

V LESČAH NAMERAVAJO GRADITI SKLADIŠČE

Mlinsko podjetje v Lesčah namerava graditi skladišče z zmogljivostjo 1600 ton (160 vagonov). Takšno skladišče v Lesčah vsekakor potrebujejo, saj so tu nekakšna »vrata«, skozi katere se oskrbuje razen radovljiskega tudi blejsko, bohinjsko ter jesenško področje.

PRED BALETNIM VEČEROM V KRAJNU

Potem ko je baletna sekacija DPD »Svoboda« Kranj uspešno zaključila vrsto šolskih produkcij, se je odločila za celovečerni javni baletni nastop. Mladi baletniki se bodo predstavili občinstvu v torek, 13. maja ob 20. uri v Prešernovem gledališču. Nastopilo bo 17 članov baletne sekცije in dva gosta-solisti ljubljanske operе Jaka Hafner in Vlasto Dedović, ki delujeta v balnetni sekცiji kot koreografi.

Baletni program bo po izbiri zelo pester in kvaliteten. Na sporednu je Valburgina noč iz petega dejansa Gounodove operе Faust, dalje zbirka modernih plesov Havajana, Chopinov Nocturno - Adagio, Allegretto in »Ples opice«, ki ga bo izvajal Jaka Hafner kot gost.

Mlaši člani baletne sekცije pa bodo zapselili na glasbo iz Lehjeve »Lahke konjenice«.

Balet Valburgina noč je koreografski pripravila Silva Japleva, vse ostale plesne pa sta naštudirala koreografa Hafner in Dedović.

S.

OBRAZI IN POJAVI

NETIPIČNA ZGODBA

Pravim, da ta zgodba ni tipična, se pravi, da v njej opisani dogodek ni tipičen za nas in naše razmere.

Vendar je aktualna — že zaradi tega, ker se je v resnici pripetilo vse, kar sem v njej opisal in ker sem čul še za nekaj podobnih primerov, to pa iz ust ljudi, ki jim verjamem.

Pravzaprav gre samo za kratek pogovor, malce višen pogovor, kajti vsa druščina je bila malce vinjena, pa sta bila vinjena tudi naš tovarš Jaka in pomočna delavka, s katero se je Jaka pogovarjal.

»Pravzaprav ti ne bo slabno pri nas. Si že dala odpoved?«

»Sem, seveda, saj že prvega pridev.«

»Pa tudi zaradi mame ti bo boljše — zdaj si se samo ob nedeljah vozila domov, a ne?«

»Ja, stara je že, pa nikogar od nas otrok ni doma. Prej ni bilo mesta zame pri vas, pa sem moral držam, zdaj pa — mama bo zelo vesela, pa jaz tudi.«

»Pa še fejst ženska si po vrhu. Oh, da bi bilo več takih pri nas! Tako pa, kamor človek pogleda, same stare, pa... pa...«

Jaki je bilo nerodno, da bi rekel še »grde« ali kar je težko reči, kaj si je mislil pri tem, kar je storil, je bilo pa vsem očito: položil ji je roko preko hrbe in zlezel s prsti pod pazduho, pa še malo naprej.

Jaka je ta njen nasmeh tolmačil po svoje. Pravzaprav je težko reči, kaj si je mislil pri tem, kar je storil, je bilo pa vsem očito: položil ji je roko preko hrbe in zlezel s prsti pod pazduho, pa še malo naprej.

Očitno je njegova družba ni bila več všeč. Ampak, navsezadnje — on je preddelavec, ona pa... včasih je treba tudi malo potpreti.

Jaka je njen vdanost spet raztolmačil po svoje in primaknil je še drugo roko.

»Veš, s tistimi, kar jih ni starih, pa... pa... s tistimi se pa kar dobro razumem. Včasih se najde kaka

trmasta, domišjava, kot da nisem dovolj dober zanjo, ampak take jaz hitro ukrotim, da si ne boš mislila!«

No, zaradi tega se še ni vredno razburjati, si je rekla. Vedela je, da možakar precej pretirava, kajti takih trmastih in domišljivih je gotovo precej; Jaka na vsezdajne, čeprav si ne kaže brez potrebe nakopati njegove zamere, pa tudi ni »bog i batina«, kot so včasih narednikom.

Jaka je spritojnjena vdanosti zadovoljno zacmokala in njegove roke so postale še bolj vslilive.

Ona ni več sedela in se vdano smehljala. Vstala je in se preselila, ampak možakar se je spet prislonil k njej. Potem mu je rekla, da bi tudi ona znala biti trmasta, ampak Jaka je sploh ni poslušal, ali pa je — to je bolj verjetno — mislil, da to pač »spada zraven«, kajti vsaka ženska se spôščeta malo brani, če zaradi drugega ne, že zaradi lepšega.

Potem pa mu je precej glaso in zelo jasno povedala, naj jo pusti v miru, ne zaradi tega, ker bi se ji ne zdel »dovolj dober zanjo«, ampak preprosto zato, ker ji ni do teh reči.

Moralni bi videti našega Jaka, kakšen je bil v tem trenutku:

Kot da je užaljen ne samo on, ampak da je v nevarnosti čast vesoljnega moškega spola, vstevši tu direktorja, komercialnega direktorja in glavnega računovodjo našega podjetja.

Tako je bil užaljen, da je vzel kapo in odšel. Seveda ni odšel domov, ker »njegov čas še ni prišel«, ampak je nadaljeval v bifeju preko ceste.

»Kdo bi si mislil, da je tako odločna — ni ji videti,« je reklo eden izmed prisotnih, njej pa je bilo spet nerodno, vendar si ni mogla kaj, da se ne bi sprîčo te poohvale nasmehnila, malce boječe in sramežljivo nasmehnila.

Zgodba ni tipična, tudi ni kdovkak aktualna,

Poraz preživele prakse

Ob predlogu delavskega sveta v Bombažni predilnici in tkalnici Tržič o odstavitev direktorja

Novo izvoljeni delavski svet tudi imena nekaterih ljudi, jo nalogu. Direktor pa je bil komite odločil, da predlaga delavskega svetu nezaupnico direktoru. Delavski svet je ta predlog osvojil na tajnem glasovanju. Rezultat tega glasovanja je jasno potrdil, da je praksa, po kateri se je ravnal direktor, v podjetju poražena.

Primerov, v katerih so se oglašale direktorjeve preživele metode, je bilo še več, toda šele Pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ o nalogah Zveze komunistov v boju proti negativnim pojavitvam v gospodarskem, političnem in družbenem življenu je samo ena izmed zunanjih, vid-

svet tudi imena nekaterih ljudi, jo nalogu. Direktor pa je bil komite odločil, da predlaga delavskega svetu nezaupnico direktoru. Delavski svet je ta predlog osvojil na tajnem glasovanju. Rezultat tega glasovanja je jasno potrdil, da je praksa, po kateri se je ravnal direktor, v podjetju poražena.

Ta primer pa je nauk tudi komunistom v podjetju. V prihodnjem bo treba zavzemati odločenje, toda načelna stališča do posameznih pojmov sproti, ne pa čakati, da se napake šele nakopičijo. Hkrati pa kaže poudariti — to je tovarniški komite tudi že povedal — da spremembu na direktorskem mestu nikakor ne smi biti kapitulacija pred kašnokoli demagogijo, marveč prispevki k ozdraviti razmer v podjetju in k njegovemu nadaljnemu razvoju.

Gorenjski sejem v Kranju letos od 1. do 11. avgusta

TO BO TURISTIČNO POTROŠNIŠKI SEJEM — INDUSTRIJA BO RAZSTAVLJALA LE IZDELKE ZA SIROKO POTROŠNJO — VSI RAZSTAVLJENI IZDELEKI MORAO BITI NAPRODAJ — VEĆ ZABAVNEGA ŽIVLJENJA — NA SEJMU BODO VERJETNO RAZSTAVLJAVCI IZ VSE JUGOSLAVIE

Razprave o reorganizaciji Gorenjskega sejma v Kranju so zaključene. Plod teh razprav bo tudi turizem na sejmu glavna dejavnost. Zato bodo tudi glavni prostori razstavišča (sejem bo tam) že vsa prejšnja leta — v poslopu Osnovne šole v Kranju, v istem prostorninskem obsegu).

Hkrati pa kaže poudariti — to je tovarniški komite tudi že povedal — da spremembu na direktorskem mestu nikakor ne smi biti kapitulacija pred kašnokoli demagogijo, marveč prispevki k ozdraviti razmer v podjetju in k njegovemu nadaljnemu razvoju.

M. Z.

Jeseničani kritizirajo

Samovoljno razpolaganje s stanovanji

S tem je direktor samo ponovno opozoril na svojo poglavito napako, ki je že ves čas, od kar je bil v podjetju, kalila življenje kolektiva. Ponovno je dokazal to, da nima posluha za družbeno politično dogajanje, za napredne težnje v kolektivu, za konstruktivno sodelovanje z organi delavskega upravljanja in s političnimi organizacijami. Imeti hoče prvo in zadnjo besedo v podjetju. Prav zato pa v sedanjih pogojih, pri družbeno-politični zrestoti kolektiva in organov upravljanja ni mogel več uživati v podjetju ugleda, kašren pripada direktorjem, ki pravilno, v skladu z današnjimi pogoji, opravljajo svojo odgovorno funkcijo.

Dandanašnji direktor mora biti predvsem dober gospodarstvenik, ki pa mora imeti tudi posluh za politično dogajanje vsej v kolektivu in komuni. Dobro gospodarjenje in ugodne politične razmere v kolektivu predstavljajo v pogojih samoupravljanja nerazdržljivo celoto, ki edina lahko omogoči soliden razvoj podjetja. Direktorju ni treba, da je prvi politični aktivist v podjetju, razumeti, upoštevati in ceniti pa mora napredna, demokratična hotenja kolektiva, organov upravljanja in političnih organizacij, njihove predloge in pobude. Direktor v BPT pa tega ni imel, zato tudi posameznih problemov ni mogel pravilno reševati, marveč je s svojo zastrelno praksjo prisel v ostro navskrije s kolektivom.

Izgovarjati se v tem primeru na nekakšne interese tovarne, ker je velik prah in ropot (ki pa bo enako motil tudi njegovega naslednika). Zato si je pri vodilnem človeku v direkciji Železarne zagotovil obljubo, da bo dobil stanovanje v novem bloku na Plavžu. V direkciji Železarne se zato odločili, da so v novem bloku na Plavžu naknadno preuredili stanovanje temu inženirju, s tem, da so preuredili še dve garsonjeri, ki spadajo zdaj k inženirjevem stanovanju; to stanovanje obsega 111 m² površine (2-sobno stanovanje plus 2 garsonjeri).

Tak sklep so v direkciji Železarne sprejeli brez vedenosti organov delavskega upravljanja in kljub temu, da sta tako Občinski komite Zveze komunistov

in direktorjev načelom — da so vse ostale panoge kot gostinstvo, domača obrt, trgovina, obrt, kmetijstvo, uvozna oprema, nekatere pomembnejše družbene dejavnosti in tudi industrija, predvsem z izdelki za široko potrošnjo. Vsi ti pa bodo morali zasedovati osnovni namen sejma — kaj se lahko nudi za boljši turizem na Gorenjskem pa morata tudi v ostalih pokrajinalah Jugoslavije.

Največja posebnost sejma bo verjetno v prostoru, ki bo namenjen tako rekoč pravemu sejmu. V vsem prostoru televadnice v osnovni soli bodo namreč obiskovalci sejma lahko kupovali razstavljenje izdelke. Razen tega pa bodo stojnice kot prejšnja leta, tudi zunaj. Vsi razstavljavci se bodo morali ravnavati po načelu — da morajo biti vsi razstavljeni izdelki naprodaj.

Na sejmu bodo sodelovalo tudi ostale panoge kot gostinstvo, domača obrt, trgovina, obrt, kmetijstvo, uvozna oprema, nekatere pomembnejše družbene dejavnosti in tudi industrija, predvsem z izdelki za široko potrošnjo. Vsi ti pa bodo morali zasedovati osnovni namen sejma — kaj se lahko nudi za boljši turizem na Gorenjskem pa morata tudi v ostalih pokrajinalah Jugoslavije.

Obrti in domači obrti se tu odpirajo še posebne možnosti. Naj naštejemo samo nekaj stvari, ki naj jih ne bi manjkalo pri delu, kjer bo razstavljal obrt — kmečke sobe v alpskem stilu, klopi, oprema za hotele, žičnice, izdelovanje sodov, čolnov in tako dalje. Domača obrt naj bi reprezentirala z raznimi spominči, predstavili naj bi se goruški piparji, kleklarice, ribičani, tkalci preprag itd. Seveda tudi z načelom — da so vse ti izdelki dosegli obiskovalcem. Tako bodo predvidoma sodelovali letos na Gorenjskem sejmu tudi predstavniki ostalih krajev države, tisti, ki proizvajajo izdelke za široko potrošnjo in izdelke, ki so namenjeni turizmu.

M. Z.

Tudi za industrijska podjetja naj bi veljala taka usmeritev. Na Gorenjskem sejmu naj bi sodelovala industrijska podjetja iz vse države, ki proizvajajo za široko potrošnjo in turizem, ostala (n.pr. Železarna, Veriga itd.) pa naj bi sodelovala s šematičnimi prikazi svoje proizvodnje. Vendan naj bi bila vse podjetja pripravljena na sklepanje komercialnih pogodb in zato ne bi smela biti na sejmu brez prospektov.

Pri industriji naj bi sodelovala tudi trgovina. Predvsem bo treba skrbeti, da pride na sejem tudi uvozna oprema za izboljšanje storitev in mehanizacijo v gostinstvu. Treba bo poskrbeti za hitro in dobro postrežbo. V samem mestu bo tedaj čimveč trgovin poslovano po non-stop sistemu. Sploh se bo Kranj v tistih dneh preoblekel v sejmsko obleko. K temu bodo pripravljene razne kulturne in športne društva, ki bodo v tistih dneh poskrbeli za čim prestrežno kulturno, zabavno in športno življenje.

Na sejmu bo predvidoma sodelovalo tudi kmetijstvo, ki naj bi pokazalo svoje sposobnosti, nuditi potrošnikom svežo zelenjavno in sadje, predvsem pa naj bi se predstavili s pridelki, ki so značilni za Gorenjsko.

Uprava sejma je do sedaj povabila k sodelovanju okoli tisoč podjetij iz vse države, predvsem take, ki proizvajajo za široko potrošnjo in turizem. Razen tega pa tudi gostince, obrtnike in drobne obrtnike, turistična podjetja, kulturna in športna društva in nekaterje druge. Na sejmu bo kot vsa prejšnja leta tudi tekmovanje. Glavni kriterij pri ocenjevanju bo — uporabnost, praktičnost in cenenost izdelkov.

V času sejma bo poskrbljeno tudi za avtobusne zvezze z ostanimi, najbolj znanimi kraji Gorenjske.

KORAJŽA VELJA

PRVI NASAD BRESKEV NA GORENSKEM — VELIKO ZANIMANJE KMETOVALCEV V CERKLJAH IN OKOLICI — NA NEKOČ NERODOVITNI ZEMLJI SE OBETA VREDNOST ZA VEĆ MILIJONOV DINARJEV PRIDELKA NA HA. KAJ BO POKAZALA JESEN?

Prav za prvomajske praznike se je Reberica nad vasjo Grad pri Cerkljah nenadoma odela v cvetje. 1200 mladih dreves se je razbohotilo v raznih barvah in privabilo sprva čebele iz tamkajšnjega čebelnjaka, zatem pa mnogo kmetovalcev okoliških vasi, sadjarje in izletnike. Tam, kjer je bilo pred leti neprehodno robidovje, trnje in grmovje, je danes vabljen nasad breskev. Priletni Guido Pahor, ki je v svojem rojstnem kraju, Goriški vzhodnili sadjerejo, se skozi dolga leta življenga v Cerkljah ni mogel spriznati z mnenjem, da tu »ne rata« breskev ali drugo sadje. Začel je preizkušati posamezne sorte breskev ob zidovih. Potem se je odločil po starem načelu: »Korajža velja!« Kmet, lastnika nerodovitnega pobočja Reberica je zaprosil za najem te zemlje. Čudil se je ta in čudila se je vsa okolica, ko je uporni Pahor začel tam kopati trnje in kamenje in urejevali nasad za breskeve. Kljub temu, da niso verjeli njegovemu uspehu z breskvami, so mu izsočutja ali iz sodelovanja pri semelem poskusu vendar pomagali. Dali so mu gnoj, pomagali pri prevozih itd.

Polna tri leta, odkar je Pahor zasadil breskvine koščice v

zrahljano in pogojeno, spočito zemljo, on z veliko radovednostjo in nestrnostjo hodi v njegov nasad. Letos so drevesa prvič razvretela in obetajo prvo letino breskev. Tridesetletne iz-

»Za opravjevanje breskev sem začel gojiti tudi čebele,« je povedal tov. Pahor

kušnje in petletno delo na tem nasadu se bliža vrhuncu — uspehu ali porazu. To bo seveda jeseni, ko bodo breskeve dozorele. Njegov nasad pa je kha-

bi čimprej sledili pionirju Pahorju, trije kmetje pa so se že odločili, da začeno v istem hribu poslovili in mu zaželeti obilo uspeha ter obljudili ponovni obisk v jeseni — na poizkušnjo. K. M.

Med našim razgovorom se je okoli Pahorja ponovno zbral več kmetovalcev in sadjarjev. Vprašanju kar ni hotelo zmanjšati, zato smo se na hitro poslovili in mu zaželeti obilo uspeha ter obljudili ponovni obisk v jeseni — na poizkušnjo. K. M.

Pred letosnjimi volitvami v delavski svet je direktor poklicna predstavnica tovarniškega komitea ZK, ker so prišla na listo kandidatov za novi delavski

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURENA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Pravnikom ne objavljamo male oglasov pred vplačilom. — Cenna malih oglasov je: preklic 20 dinarjev, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20 dinstkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Našla sem moško uro z verižico na Jesenicah. Lastnik jo dobi pri Nežki Trobec, Krivčev log 13, Jesenice. — 783

Prodam električni motor, mizansko mitalno mizo, stavnbo glavo za poravljalni stroj. Naslov v ogl. oddelku. — 784

TISKANINA, tovarna tiskalnika blaga v Kranju
s p r j e m e
UPRAVNICA

za Počitniški dom podjetja v Poreču (Istra)

in to za sezono od maja do septembra 1958. — Potreba je primerna strokovna izobrazba in praksa za vodenje administracije in za posle nabave. — V poštov pridejo tudi upokojenci.

Plača po tarifnem pravilniku oziroma sporazumu. Interesenti naj se zglaše takoj osebno na upravi podjetja.

Prodam zazidljivo zemljišče z malim gozdčkom, okoli 3000 kv. metrov, z napeljano vodo in lastno potjo do reke Kokre v Gorenjah pri Kranju. Poizve se pri Sajovic, Kranj, Jenkova 7. — 782

Motor 125 ccm — Vaterland — generalno popravljen, prodam za 45.000 din. Polica 4, Naklo. — 785

Malo rabljen posnelmalnik in stroj za predelavo masla ugodno prodam. — Naslov v upravi lista. — 786

Sivalni stroj »Singer« ugodno prodam. — Naslov v upravi lista. — 787

Prodam rabljen vzidljiv štedilnik, desni, z bakrenim kotičkom in 400 kom. opeke in voz, nosilnost 400 kg. Informacije v župnišču Koroška Bela. — 788

R A Z P I S

za tečaj politične šole pri CK ZKS

od 2. septembra 1958 do 30. januarja 1959

Tečaj Politične šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki že delajo v organih delavskega in družbenega upravljanja in jim je zato nujno potrebno osnovno znanje iz politične ekonomije in znanstvenega socializma.

Prijave z osebnimi podatki, s podatki o dokončanih šolah, tečajih, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih, pošljite do 25. junija 1958 na upravo Politične šole pri CK ZKS.

Sola ima tudi svoj internat za slušatelje, ki so doma izven Ljubljane.

O sprejemu v tečaj bo vsak posameznik pisemno obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole, oziroma na občinskem komiteetu svojega območja.

»TRANSTURIST« ŠKOFJA LOKA uvaja s takojšnjo veljavnostjo nove avtobusne proge po naslednjih voznih redih:

BLED—RADOVLJICA—BEGUNJE—DRAGA

km	NP	So	So	NP
—	7.30	—	BLED	17.54
4	7.46	16.25	Lesce-kol.	17.44
6	7.50	16.29	Radovljica	17.40
11	8.00	16.39	Begunje	17.30
14	8.10	—	DRAGA	17.20

LEGENDA: So — avtobus vozi ob sobotah

NP — avtobus vozi ob nedeljah in praznikih

KROPA—PODNART—KRAJN

km	Po	Sr Pe	Po	Sr Pe
—	7.15	15.15	KROPA	12.05
7	7.28	15.28	Podnart	11.52
19	7.48	15.48	KRAJN	11.30
				18.30

LEGENDA: Po — avtobus vozi ob ponedeljkih

Sr Pe — avtobus vozi ob sredah in petkih

PODNART—KROPA—KAMNA GORICA—BEGUNJE—JESENICE

km	NP	PODNART	NP
—	10.30	—	17.00
7	10.46	Kropa	16.46
10	10.52	Kamna gorica	16.38
18	11.15	Radovljica	16.15
20	11.18	Lesce	16.12
24	11.26	Begunje	16.04
41	12.00	JESENICE - Bolnica	15.30

Avtobus vozi ob nedeljah in praznikih

OBVESTILO

Obveščamo, da ordinira dr. BEZEK Jože, zdravnik Zdravstvenega doma Kranj od 5. maja 1958 dalje za zavarovanje in njihove svojice v svoji zgradbi na Koroški cesti št. 31 vas dan, razen nedelje, od 10. do 13. ure.

Zavarovanci, ki so se zdravili v splošni ambulanti III., katero je vodil dr. Bezek Jože, naj ne hodijo v Zdravstveni dom, Poljska pot 8, ampak naj nadaljujejo zdravljenje v ambulantski prostorji na Koroški cesti 31.

Zdravstveni dom, Kranj

ZAHVALA

Podpisani se najtopleje zahvaljujem Drž. zavarovalnemu zavodu, sindikatu BPT, dr. Robiču in šoferjem v BPT Tržič, ki so pripomogli, da sem vsled nezgode pri delu do bil izplačan zavarovalnik.

Janez Smolej,
Pot na Zali rovt, Tržič

ZAHVALA

Zdravstvenemu osebuju v Porodnišnicu na Laborah se iskreno zahvaljujem za izkazano skrb v času mojega zdravljenja. Se posebno se zahvaljujem dr. Veter Igorju in dr. Rainer Srečku za njuno človekoljubnost.

Prepričana sem, da vse paciente, katere odhajajo, ohranijo lep in prijeten vtis, saj vladata v bolnici poleg požrtvovalnosti zdravnikov in ostalega osebja tudi velik red in čistoča.

O. Vencelj

KIMO

»STORIČ«, Kranj: 8., 9. in 10. maja ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascop film s stereofonskim zvokom »Reka smrti«. 11. maja ob 10. uri jugoslovanski film »Krvava strajca«, ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascop film s stereofonskim zvokom »Reka smrti«. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.

»SVOBODA«, Stražišče: 10. maja zaprt, 11. maja ob 16. in 19. uri jugoslovanski film »Hanka«.

TRIGLAV, Primskovo: 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 17. in 19. uri premiera ameriškega filma »Propadli angel«.

Letni kino »PARTIZAN«: 10. in 11. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega filma »Krvava strajca«.

NAKLO: 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 16. in 19. uri ameriški barvni film »Mož iz Kolerada«.

»KRVAVCI«, Cerkle: 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 19. uri mehiški film »Trije pustovljenci«.

»SORA«, Škofja Loka: 9. do 11. maja francoski barvni film »Rdeč in črno« I. del.

RADOVLJICA: 9. in 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascop film »Komanči«.

BLED: 10. maja ob 18. in 20.30 uri ameriški film »Ko pride zmaja«. 11. in 12. maja ameriški barvni film »Mož iz Kolerada«. Predstave v nedeljo ob 14., 15., 16. in 20.30 uri ter ob 10. uru matineja, ob delavnikih pa ob 18. in 20.30 uri.

LJUBNO: 10. in 11. maja mehiški film »Umiram srečna«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

»RADIO«, Jesenice: 10. do 13. maja češki barvni film »Nekoč živel kralj«.

»PLAVZ«, Jesenice: 10. do 13. maja jugoslovanski film »Lažniji cesar«.

ZIROVNIČA: 10. in 11. maja italijanski film »Slepko dekle iz Sorenta«.

DOVJE - MOJSTRANA: 10. in 11. maja ameriški barvni film »Edina želja«.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRAJN

9. maja ob 16. in 20. uri Manners: »Peg srček moj« — vesela igra v treh dejanjih — Gostuje PD »Poštar« iz Ljubljane.

Nedelja, 11. maja ob 16. uri: »BALLETNI PLES« — gostuje DPD Sloboda iz Stražišča. — Izven in za podezelje.

TRŽNI PREGLED

V KRAJNU

V ponedeljek so bile na kranjskem živilskem trgu naslednje cene: fižol 50 do 70, ajdova moka 70 do 75, koruzni zdrob in koruza 40, ješprejn 60 do 70, kaša 80, krma 40, oves 30 do 35, proso 35, čebulček 250 do 300, šalotka 40 do 50, orehi 90 in suhe hruške 100 dinarjev liter; korenček 50, navadno korenje 15 do 20, krompi 10 do 15, pesa 30 do 40, redkev 20, čebula 50 do 70, kislo zelje 35 din kilogram; česen 5 do 8 din kom., por 3 do 8 din kom., koleraker 10 do 30 din kom., peteršilj 10 din šopek, špinaca in semenski grab 20 din merica, solata berinka 25, radič 25 do 30, regrat 20 do 25, paprika 15 din merica, surovo maslo 480 do 500, sir skuta 90 do 100 dinarjev kg, m leko 30, smetana 250 din liter, kokoši 420 do 450 din kom., zajci 500 din kom.

NESREČE
BREZ ZAVOR IN IZPITA

Na cesti iz Sp. Gorij proti Mežaklji je v sredo popoldan vozil V. B. s traktorjem naloženo prikolicu. Dasi je bila priklica težka z natovornjenim gramozom, je šlo vse lepo, dokler ni privozil navzvod. Tam pa je težina priklice vse bolj potiskala in rinila vozilo v vse večjo brzino. Voznik si je zaman skušal pomagati z zavorami. Pri taki brzini je zavozil v desno stran ceste, kjer se je preobrnila prikolina s traktorjem vred. Na srečo se vozniku, ki je bil tudi brez izpita za traktorje, nič zgodilo, le na vozilu je ugotovljena večja škoda.

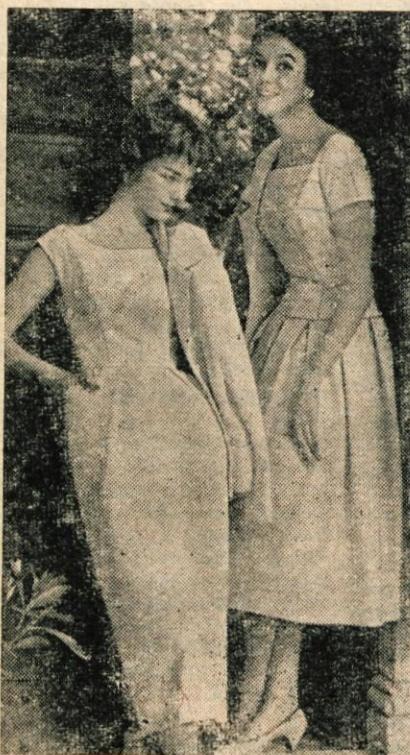
K. M.

SREČA V NESTREČI

Moč pred nočjo, v ponedeljek, 5. maja, se je v Britofu pri Predestjah dogodila dokaj nenavadna nesreča. Na mostu preko Kokre so se igrali otroci. Spenjali so se tudi po varnostnem zidu, nekateri, da bi se pokazali drznejši, so pa celo ležali na zid in tako tekali preko mosta. Tem je hotela slediti tudi letna Zdenka Jakša in hotela preteči po zidu preko mosta. V sredini mosta se je prestrasil. Izgubila je ravnotežje in padla 13 m globi to v Kokro. Nesrečo je slučajno opazil sosed Anton Magrabič. Pohotel je v dolino Kokre in je diročih valov potegnil na pol ravno. Zdenko, ki je v tem kratem času odneslo že kakih 80 metrov, je vse pogosto že prisegoči in bližnji sosed Vinko Podjet. Na kraj nesrečje je kmalu prišel tudi zdravnik. Deklici je nudil prvi pomoci, ki pa je na srečo da

bila le lažje telesne poškodbe. Ko

ČOSENJSKI POMERJ

OBRISI namladanske MODE

Zivahne barve, v katere se odeva proračna, so značilne za letošnjo pomladansko modo. Izbera blaga je v naših trgovinah dovolj pestra, tako da si vsaka izmed vas lahko omisli vzorec, ki se bo najbolje podal njeni zunanjosti. Posebno priljubljene so to pomlad pepita, črtaste, kariraste, kockaste in pikčaste tkanine. Za tiste, ki so se navljevale enobarvnih oblek, bo ta modna spremembra še posebno prizetna. Novi vzorci pa niso primerni le za oblike, ampak tudi za plašči in kostime. Učinkujejo zelo mladostno, zlasti še, če so plašči oziroma jopice podložene z belim ali kakim drugim svetlim blagom. Moda priporoča letošnjo pomlad tudi oblike in plašči oziroma podloga plašča iz enakega blaga.

Veliki modni ustvarjalci, ki so še lani zagovarjali vrečaste oblike, priporočajo za pomlad in poletje novo linijo trapeza. Pas je poudarjen, krila so kraja in poljubno široka. Vratni izrez pri oblikah so nekoliko pomaknjeni navzgor. Novost pri kostumih so resice, ki poživljajo žepa in robove rahlo oprijete jopice.

Posebnost letošnje mode je tudi ta, da priporoča oblačila v vseh odtenkih ene barve, pa tudi drzne nevsakdanje barvne kombinacije, ki jih omogočajo različni materiali. Sinja, mornarska modra, rumena, zelena, bledo rožnata in apnenčasto bela so najpogosteje barve. Priljubljeni so tudi črno-beli pepita in kockasti vzorci. Oblike iz tweeda so še vedno v modi, kar boste zaradi njihove praktičnosti go-to pozdravile.

Ce hočete biti moderne, ni nujno, da kupite novo obliko. Kostim bo kakor nov, če mu skrajšate jopico, oblike pa, ako odrežete krilo in morda tudi životec in ovratnik nekoliko prilagodite novim oblikam. Pri teh spremembah pa seveda nikar ne pretiravajte, zlasti še, če nimate brezhib-

ne postave. Preden primete v roke škarje, kritično presodite svojo zunanjost. Če same nimate dovolj čuta za pravilno izbiro, se posvetujte s prijateljico ali šiviljo. Zelo kratka krila, široke črte in veliki kockasti vzorci na primer niso primerni za majhne in okrogle postave, močne in nevsakdanje barve pa ne za vsako starost.

Torbice imajo letos obliko pravokotnikov, njihovi ročaji pa so močni, široki. Čevlji so lahko enako obarvani kot oblike, rokavice in torbica pa v drugi nijansi so barve ali tudi v nasprotni barvi. Vsi modni detajli so običajno svetlejši od plašča, kostima oziroma oblike.

Kaj potrebuješ za drobna dela v gospodinjstvu

V zabojučku (ev. od marmelade ali podobnega) bi moral imeti vsaka gospodinja nekaj orodja, ki ji omogoča mala popravila. Vsebina zabojučka:

1. metrsko merilo (leseno, zložljivo);
2. kladivo;
3. ščipalne klešče;
4. izvijači (do 3 velikosti, ali pa balistino držalo z raznimi vložki);
5. sveder;
6. pile;
7. žaga;
8. pleskarska lopatica;
9. škarje in vitrih;
10. oljna mazalica (oljnica);
11. škatla z oddelki za razne vrste žebeljev in vijakov;
12. varovalke;
13. nekaj žice, vrvice, steklen papir;

Cvetje poživi stanovanje

V vsakem stanovanju si želimo imeti nekaj cvetja in zelenja, da nam poživi dom in nas poveže z naravo. Ni pa seveda dovolj, če nabremo šop cvetja v naravi in ga brez pomisla postavimo v kakršnoliči vazi na mizo.

Drobno cvetje s kratkimi peclji spada v nizke posodice. Najbolj primerne za to so sklede z dvojnim dnem, kamor lahko potaknemo peclje cvetje v primernih medsebojnih razdaljah, tako da pride vsak posamezen cvet popolnoma do izraza.

V moderno opremljenih stanovanjih, kjer so stene enobarvne, cvetje še posebno lepo učinkuje in včasih je dovolj že samo preprosta vejica, da nam pričara prijetnejše okolje.

Najprimernejši čas za trganje cvetja je ranljutro, ko je na rastlini še rosa, ali pa pozno zvečer. Natrganje ali kuplje-

nega cvetja ne denemo takoj v vase. Popotimo ga do cvetov v vedro vode, kjer ga pustimo nekaj ur, da osveži. Peclje režemo poševno, da rastlina laže vrskava voda. Pri cvetju z olesenim stebelcem (vrtnice, hortenzije, krizanteme) potolčemo konec stebelca s kladivom, da ga razceframo. Tako vrska rastlina več vode in se v vase lepe drži.

Stanovanje lepo poživijo okrasne sobne rastline, med katerimi je mnogo skromnih, ki ne zahtevajo mnogo sonca in svetlobe. V senčnih sobah dobro uspeva aspidistra z lepimi zelenimi listi, temno-zelena in pisanobela tradeskancija ter zeleni lilijs.

PRANJE Z BENCINOM

V drogeriji kupimo bencin za pranje. Za dvodelno voleno obliko ga porabimo približno liter (stano okoli 135 din). Bencin vlijemo v čisto, emajlirano posodo, namočimo vanj obliko in jo hitro zmenimo ali bolje stiskamo, posebno bolj umazana mesta. Nato iztisnemo tekočino po dolžini oblike (ožemanje škodi), obleko posušimo zunaj ob ohešljanku. Onečiščeni bencin pustimo nekaj minut, da se umazanju usede na dno, nato ga prelijemo v pripravljeni steklenico. Ta ostane porabimo za čiščenje parketa. Svilene tkanine rabijo še manj bencina, postopek pa je enak. Svilena oblačila so suha v nekaj minutah. Bodimo pa previdni. Preljemo in usušimo zaradi varnosti na prostem!

Delo in sitnosti si prihranimo...

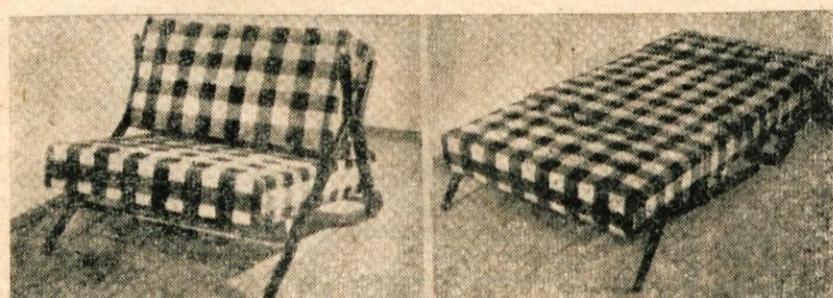
...če imate v svojem gospodinjstvu vedno pri roki naslednje malenkosti:

1. razne šivalne potrebščine, svilo v različnih barvah, sukanec, šivanke vseh velikosti in dobro nabrušene škarje;
2. sredstva za čiščenje madežev;
3. milo za pranje, ki mora biti vedno suho;
4. milo za umivanje in britje, tubo zbrane kreme ter razne drobnarje za osebno nego;
5. jajca, peteršilj, sol, limono, kis, kavo, sladkor in podobno;
6. električne žarnice in sveče za primere, ko zmanjka električnega toka;
7. razna čistila za čevlje, tla, pohištvo in jedilni pribor;
8. poštné znamke, dopisnice in pisma;
9. domačo lekarno z jodovo tintkuro, topomerom, s praški proti glavobolu, odvajali, obvezami, obliži in drugimi zdravili, za katere že iz izkušnje veste, da jih v družini pogosteje uporabljate;
10. nekaj orodja, n. primer kladivo, klešče, žeblice, sveder itd.

Obleke z robčki so letos zelo v modi. Začenjam se po vsej dolžini in se prilegajo zlasti polnejsim postavam

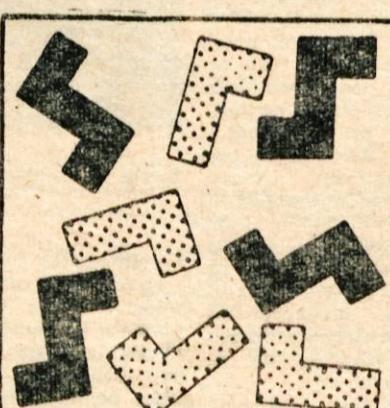

Lahek pomladanski kostim iz karirastega blaga. Jopica je kratka in rahlo oprijeta

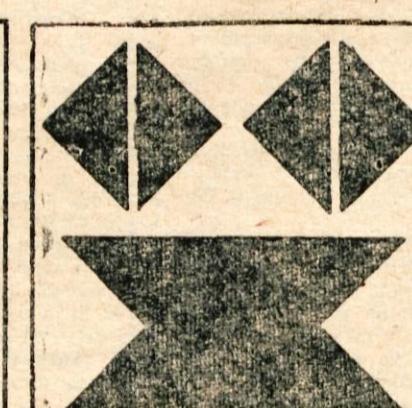

V majhnem stanovanju je včasih težko namestiti novo posteljo. Slike prikazujejo praktičen zložljiv divan, ki ga čez dan uporabljamo kot naslonjač

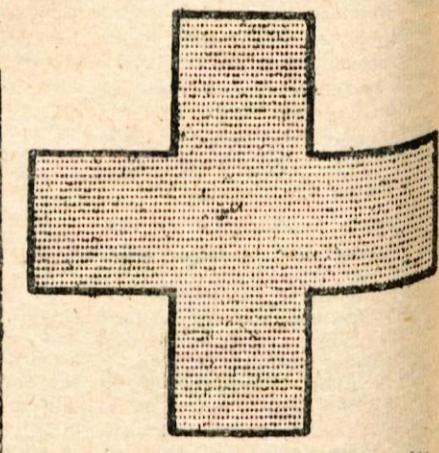
Za krajše večerne urice

S teh figur sestavite kvadrat.

Iz petih figur zložite križ, ki bo imel simetrično obliko.

Ta križ presečite tako, da boste iz njegovih delov lahko sestavili pravokotnik, katerega daljša stran bo dvakrat večja od krajše.

POMIVANJE BO ŠLO HITREJE OD ROK...

Ze med pripravljanjem kosila ali kakega drugega obroka moramo misliti, da bo treba vso rabljeno posodo pomiti. Zato varčujmo z njo. Nemastno posodo pomijemo kar pod pipi, jo osušimo in spravimo. Sklede od testa splaknemo, dokler so ostanki še mehki, da pozneje nimamo preveč dela. Vsak prost trenutek med kuhanjem izkoristimo za to, da pomijemo umazano posodo. Če kuhamo na električnem kuhalniku in nimamo prostora, da bi pogrele vodo, si pomagamo tako, da položimo na vrh posode v kateri kuhamo, posodo z vodo, ki se bo nad vrelo vsebino spodnjega lonca segrela. Tako bomo imele na razpolago tudi toplo vodo za zavajanje.

Posode, v kateri se je pričigala jed, ne čistimo s silo, temveč jo odmočimo z vodo. Umazano posodo že med kuhanjem razporedimo tako, da zložimo posebej porcelanasto posodo, posebej lonec, kozarce in leseno robo.

Pri pomivanju moramo imeti na razpolago dovolj tople vode. Mastno posodo izplaknemo v majhni količini vroče vode in jo šele potem zložimo v drugi posodi. Da bo mastna posoda lepše pomita, dodajmo vodi nekoliko pralnega prahika ali sode. Soda pa ni primerna za pomivanje barvastega porcelana in stekla.

Najprej pomijemo najmanj umazano in finejšo posodo (tanke skodelice za čaj, skodelice za kompot itd.) in šele nato ostalo, bolj umazano posodo. Črno, sajasto posodo zbršemo najprej s časopisnim papirjem in jo šele nato pomijemo. Če le moremo, kuhamo na zaprem štedilniku, ker plamen kvari posodo. Pomito posodo zložimo na odcejalno mrežo ali pa v posebno skledo. Pri tem moramo paziti, da težja posoda, ki jo zlagamo na vrh, ne poškoduje lažje. Emajlirano posodo sušimo povezljeno na toplem, vendar ne prevočem štedilniku.

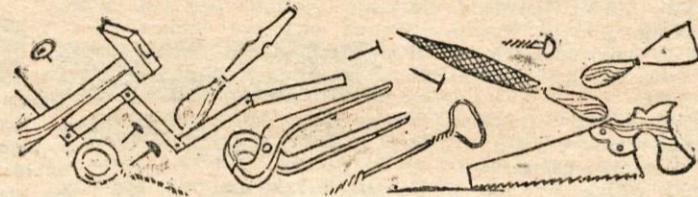
Brisače oziroma kuhinjske krpe, ki jih uporabljamo za pomivanje posode, morajo biti vedno čiste in napravljene iz blaga, ki dobro vpija vlago in ne pušča nitk. Po vsaki uporabi jih osušimo.

Pomito posodo pospravimo takoj. Da gre delo hitreje od rok, zložimo manjšo posodo na pladenj in jo tako odnesemo v omaro oziroma predale.

Po vsakem pomivanju zbršemo oziroma pomijemo tudi vse delovne ploskve. Za to uporabljamo čiste krpe. Nazadnje vse krpe za pomivanje dobro namilimo in izperemo v topli vodi. Krpe nato posušimo. Ko končamo s pomivanjem, moramo očistiti tudi vodovodno školjko.

Če kaj popravljamo, se običajno kuhinjska miza spremeni v pravčato delav-

14. sveča in vžigalice;
15. stare zobne ščetke in krpe.

V vsako gospodinjstvo spada še: špirit, nico. Ploščo zavarujemo tako, da položimo čeznjo lesonit ali pa vsaj debelejši karton.

OLJA IN GOREČE MASTI NE GASIMO Z VODO

Olja ali masti, ki sta se polila po štedilniku in od vročine vnela, ne gasimo z vodo, ker bi maščoba, ki je lažja od vode, priplavljala na vrh in gorela naprej. Ogenj hitro posipljemo s pepeлом, ki ga imamo vedno pri roki. Prav nam pride tudi pokrovka, s katero pokrijemo ogenj. Če nastane večji ogenj, ga lahko zadušimo s krpami.

RECEPTI

J E D I L N I K
JETRA V OMAKI
KRUHOVI CMOKI
POROVA SOLATA

Jetra v omaki: 50 dkg jeter, 1 dkg moke, 5 dkg masti, 1 čebula, sol, poper, 1 žlica smetane.

Jetra nekaj časa namakamo v mleku, da se zmeččajo. Nato jih zrežemo na kocke in potresemo z moko. V masti na hitro prepräzimo seseckljano čebulo, nato pa še jetra, jih zalijemo z vročo vodo, osolimo in popopramo. Ko voda zavre, dodamo smetano in takoj serviramo.

Kruhovi cmoki: 8 žemelj, 5 dkg masti, čebula, pičlo pol litra mleka, 2 jajci, sol, 5 dkg moko; zelen peteršilj, slan krop.

Na kocke zrezane žemlje toliko prepräzimo s seseckljano čebulo, da hrustajo. Nato jih polijemo z mlekom, v katerem smo razzvrljali obe jajci, in pustimo, da se napoje, nakar jih osolimo, potresemo z moko in s seseckljanim zelenim peteršiljem. Vse dobro premesamo, oblikujemo z mokro roko cmoke in jih kuhamo 10 minut v vreli slani vodi.

Porova solata: por očistimo in skuhamo v vreli sladki vodi. Ko je kuhan, ga zrežemo na poljubne koščke in zabelimo z oljem, kisom in potresemo s poprom. Popra ne dodamo, če bodo solato jedli otroci.

VEČERA:

SPINAČNA JUHA Z OVSENIMI KOSMIČI

Spinačna juha z ovsenimi kosmiči: 3 dkg maščobe, 8 dkg ovsenih kosmičev, zelenjavna juha, 25 dkg špinace, 2 žlice smetane, sol, zelen peteršilj.

V maščobi malo opravimo ovseeni kosmiči, jih zalijemo z zelenjavno juho, osolimo in skuhamo. Nato dodamo surovo seseckljano špinaco, prevremo in začinimo s seseckljanim zelenim peteršiljem in s smetano.

**Ob obletnici zavzetja
zloglasnih zaporov**
**SPOMINSKA
SLOVESNOST
V BEGUNJAH**

V Begunjah je bila v nedeljo pomembna proslava ob 13-letnici osvoboditve zapornikov iz zloglasnih nacističnih zaporov. Dočačini praznujejo ta pomembni dogodek že nekaj let v okviru krajevnega praznika, še posebno pa so ga počastili letos, ko so razvili prapor krajevne organizacije Zveze borcev.

Ze vse dopoldne so prihajali ljudje iz raznih krajev Slovenije v Begunje in Drago. Obiskovali so grobišče padlih talcev v Dragi in na vrtu nekdajne kaznilnice, ogledali pa so si tudi bunkerje in celice, v katerih so gestapovci najbolj mučili naše rodoljube. Mnogi, ki so bili ta dan v Begunjah, so z gremkim občutkom obujali spomine na tiste dni, ki so jih preživljali v zaporih. Pojasnjevali in razkazovali so svojcem, kje in kako so trpeli.

Dopoldne je prišlo v Begunje tudi 92 gorenjskih tabornikov, ki so odšli pred dnevi iz Žirov, Škofje Loke, Kranja, Radovljice in Jesenic po kurirskih poteh Kokrškega odreda, ki je pred 13 leti osvobodil Begunje. Taborniki so položili vence ob spomenik v Dragi in na vrtu kaznilnice, ki so jih spotoma spletli iz gorskega zelenja. O dogodkih pred 13 leti in osvoboditvi okoli 650 ljudi, ki so bili rešeni gotove smrti, je tabornikom govoril nekdanji komandant Prešernove brigade Stane Prezelj.

Popoldne pa je bila slovesnost na vrtu begunjske graščine, ki se je udeležilo več sto ljudi in predstavnikov množičnih organizacij z 12 praporji. Sodelovala je tudi tržiška godba na pihala. Krajevna organizacija Zvezde borcov je ob tej priliki razvila prapor, ki sta mu kumovala tetka — Kati Senk, znana aktivistka iz Begunj, ki je pred 13 leti posredovala razgovore med partizani in okupatorsko postojanko za predajo, ter Franc Mežek - Stefan, prav tako znan aktivist. Na slavnosti je govoril prvoborec in učitelj iz Beguni Anton Potočnik in opisal razpoloženje ljudi, predvsem pa zapornikov ob osvoboditvi. Pospredaval je tudi številne goste in člane štaba Kokrškega odreda, ki so se udeležili nedeljskega slavlja v Begunjah. Zastopniki množičnih organizacij pa so položili na grobišče padlih talcev vence.

Gorenjske bode

△ Nič še ni bilo slišati, da bi kakšno podjetje za vzdrževanje prog kjer koli montiralo »instinktivne« zapornice; take pač, ki bi ob prihodu vlaka same zaprile cestni prehod preko proge. Ce bi se to kdaj zgodilo, tedaj naj s tega mesta velja prošnja, da bi prvi tak eksemplar postavili na cestnem prehodu pod železniško postajo v Mojstrani, kjer je vlak že nikelikokrat srečno zvozel skozi odprte zapornice. — Voznik A.F. pa se je imel 26. aprila samo prisotnosti duha svojega siveca zahvaliti, da je ni bolj skupil. Naš dolinski brzec, katerega naglica potnike že tako in tako spravlja ob pamet, je nenadoma prhnil izza brega na prehod, kamor je v prijetnem dnu hotel konj na nič hudega slučecim voznikom na voz. Ob nenadnem srečanju s hlaponom pa je tik pred odprtjo zapornico konj silovito zavil v levo; svoje alpinistične sposobnosti je potnikom razkazoval v strmem bregu, ki jo nagnjen 45 stopinj. Vse posledice tegih rendez-vousov dveh prastarih voznih sredstev so se zgrnile na voznikovi nogi, pa še ta je navzlic vsem podškodbam celo.

Kaj je pod klobuki?

Zakaj je bila v podjetju »Šešir« pri volitvah v delavski svet petina neveljavnih glasovnic?

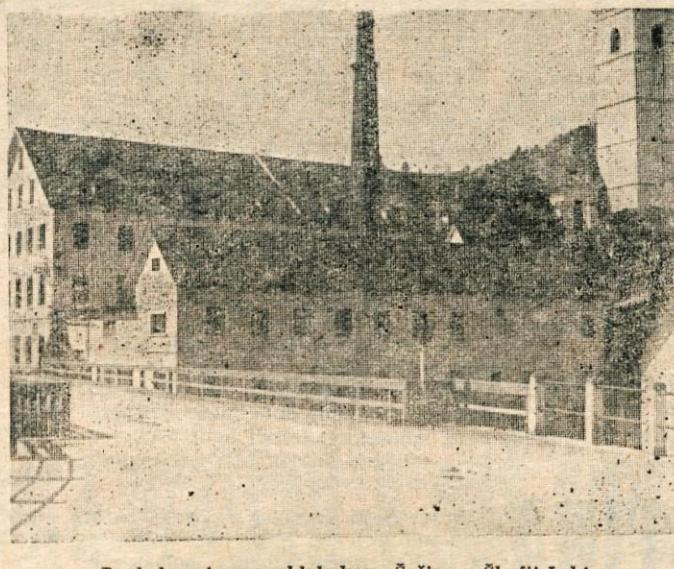
Kar 40 delavcev (20,62 %) v škoftjeloškem podjetju »Šešir« je ob nedavnih volitvah v novi delavski svet izrazilo svoje nezadovoljstvo. Udeležili so se sicer volitev, toda namesto da bi izbirali in očratali kandidate za nov organ njihovega delavskega samoupravljanja, so glasovnice prečrtavali in jih spuščali neveljavne v skriptico.

To je opozorilo osnovno organizacijo ZK, sindikalno podružnico in druge, da v kolektivu nekaj ni v redu. Kaj? Kje so vzroki?

SAMO EKONOMSKA PLAT?

V razgovoru s predstavnikom osnovne organizacije ZK, sindikalne podružnice, mladinske organizacije

tri leta ne opravlja več te funkcije, toda ostal je v podjetju. Spričo svogega strokovnega znanja in kot star član kolektiva je, vsaj tako je soditi po pripovedovanju, obdržal svoj vpliv na del kolektiva. To ne bi nič motilo, če ne bili med njim in novim direktorjem, ki je prišel v podjetje od zunaj, neutrenistični odnosi, ki so se vsa leta poslabševali. Ker so delavci deloma pod vplivom prejšnjega, deloma pa pod vplivom sedanjega direktorja, se je enotnost kolektiva razmaja. To pa je zlo. Naporov organov upravljanja ne podpira celoten kolektiv dovolj enotno. Raceljenost pa se je pokazala zlasti ob volitvah v delavski svet.

Pogled na tovarno klobukov »Šešir« v Škofje Loka

zacijskih v kolektivu pričlovek do mnenja, da so vzroki nezadovoljstva v ekonomskih težavah podjetja. Spričo znižanje izvoznega koeficiente, zmanjšanja izvoza sploh itd. se je lanski predviden sklad za prostoročno, in tudi dobitek, znatno zmanjšal. Delavci niso bili deležni toljega dobička, kot so si morda čez leto predstavljali. Hkrati pa so, po sklepku delavskega sveta, večidel dobitka porabili za skupne potrebe kolektiva. Vse to naj bi, kot sodijo nekateri, povzročilo nerazpoloženje nekaterih delavcev, ki se je pokazalo na volitvah.

Tako približno ocenjujejo problem predstavniki posameznih organizacij v podjetju. Toda v nadaljnjih razgovorih s posamezniki pride na dan še druga stvar.

DVA GOSPODARJA V ENI HISI

Tako bi se reklo drugemu vprašanju, ki, čeprav tega nihče točno ne zna opredeliti, igra dokajno vlogo. Gre namreč, če tako rečemo, za dva direktorja: sedanjega in bivšega. Bivši direktor sicer že

je razgovorov in zapisnikov pa je razbrati, da je v zadnjih letih kolektiv vendarle napredoval, zlasti pri razvijanju delavskega upravljanja, pri usposabljanju mladega kadra in podobnem. Mladinske organizacije so iani še sploh ni bilo. Zdaj je tudi ta dokaj aktivna. Tuđi delavci v nosekem v delavski svet je imela mladina poseben sestanek. Izbrali so svoje kandidate, od katerih so 3 bili izvoljeni. Odbor mlađinske organizacije je skupno s sindikalnim odborom in članji ZK obravnaval kandidatno listo, predno je le-ta bila predložena kolektivu. Tudi sindikalna podružnica in organizacija ZK so v zadnjih letih zaživelje, kot sodijo nekateri člani, ki poznavajo prejšnje in sedanje delo. Hude hibe pa te politične organizacije le niso uspele preprečiti: namreč neenotnosti v kolektivu. Ta neenotnost pa lahko usodenava zavre razvoj kolektiva in podjetja, če jo ne bo kmalu uspeo odstraniti.

Ali je osnovna organizacija ZK v podjetju že ugotavljala in razpravljala o teh stvareh? Pravijo,

Ali je osnovna organizacija ZK v podjetju že ugotavljala in razpravljala o teh stvareh? Pravijo, in bivšega. Bivši direktor sicer že

ne. Kozarec, iz katerega naj bi bil vino, ni bil pomit. Po rdečih sledovih na robu sem posnel, da so se pred menoj kozarci dotikale našminkane ustnice. Pa tudi sledovi prstov so bili dobro vidni. Če so mi hoteli s tistim rdečilom na kozarcu storiti uslužbo (indirektni poljub) se zelo motijo. Bolj pri srcu so mi direktni poljubi, ker tako vsaj vem koga poljubujem. Kar pa zadeva vodo za pomivanje kozarcev, menim, da jo imajo na pretek; najvajejše pa je to, da turisti z neponitimi kozarci ne bodo posebno zadovoljni!

△ Za prvi maj me je zaneslo na Bohinjsko Belo. Rečem vam, prav čeden izlet sem imel, kljub temu, da ni šlo vse po srči. Nisem si mogel kaj, da ne bi zavil v tamkajšnjem gostilno »Rote«. Včasih pa tudi tisto ne drži: »Dobra kapljica — vse dobrole doživel sem nekaj, kar mi je dalo mislit. Iz tega bomen tudi skušal izluziti dobrohoten nasvet, ki bi ga kazalo upoštevati prav sedaj, ko smo nekako na začetku turistične sezona.

Vas pozdravlja Vaš

BODIČAR

da so. Na enem izmed sestankov je osnovna organizacija zahtevala, da prejšnji direktor odide iz podjetja in se zaposli drugje. V tem so videli rešitev iz sedanjih razmer v kolektivu. Toda njihov predlog ni našel razumevanja. Zaradi to niso več s tem ukvarjali. — Prepustili so stvari času. Zagovorniki zgoj strokovnosti in ekonomskih računov so se še naprej vrteli okrog bivšega direktorja, zagovorniki delavskega upravljanja pa so

pristaši novega direktorja. Tako se v podjetju nadaljuje tiha, toda sila nevarna in škodljiva razvojnost, ki je prišla večkrat do izraza, najprepričljivejše pa se je pokazala pri letošnjih volitvah v delavski svet.

V interesu skupnosti, predvsem pa prizadetega kolektiva je, da napredne sile v podjetju čimprej odstranijo sedanjio neenotnost, kajti to je prvi pogoj za nadaljnji soliden razvoj podjetja. K.M.

Pomembno delo ambulante jeseniške železarne

Obratna ambulanta Železarne Jesenice, ki jo vodi dr. Milan Čeh, je zadnje čase svoje dejavnost izredno razširila in dosegla tako v kurativnem kot preventivnem pogledu velike uspehe. V minulem letu je zabeležila 33.739 ordinacij, ali povprečno na enega člana delovnega kolektiva 5 ordinacij. Sosaznimo je število obolenj delavcev, ki stanujejo izven Jesenice, dosti večje proti številu delavcev, ki stanujejo na Jesenicah. Temu vzrok so v glavnem dolge hoje v mrazu, snegu in dežju na železniško postajo. Obratna ambulanta je zabeležila v minulem letu 1710 obratnih nezgoda. Umrlo je 19 moških in 2 ženskih, od teh dva zaradi obratne smrte nezgode. Zelo veliko (2403) članov kolektiva je bolovalo za azisko gripo, kar je razsajala na Jesenicah od 2. oktobra do 3. novembra lanskega leta. V laboratoriju obratne ambulante je bilo izvršeno v minulem letu 20.816 hematoloških, 22.396 bio-kemičnih in 6168 bakterioloških, kar je skupaj 49.380 preiskav. — Rentgenski pregledi pa je lani zabeležila obratna ambulanta jeseniške železarne 4422. Z letosnjim letom je bil v ambulanti novo ustanovljen antirevmatični oddelik, ki ga vodi dr. Mirko Višnar. Navedene številke le delno prikazujejo ogromno delo jeseniške obratne ambulante in ima za velike uspehe ambulante največje zasluge upravitelj dr. Milan Čeh.

Da bi bila na Jesenicah preventiva še uspešnejša, je po mnenju dr. Čeha nujna rešitev jeseniškega stanovanjskega vprašanja, vprašanja kopališča, centralne pralnice in šivalnice, sodobne tržnice, mlekarne, klavnicne in mesarskih podjetij, kakor tudi celotne trgovine z živila. Prvenstveno pa bi bilo na Jesenicah rešiti vprašanje prasne nadlage, ki kvarno vpliva na ljudi in vegetacijo.

Malomarnost ali kaj?

Razrizito in razdejano znamenje na koncu Trboj ob cesti Trboje — Smlednik prazaprav že ne zasluži več svojega imena, ampak je samo še razvalina. Znamenje je bilo svojčas zgrajeno iz verskih nagibov, seveda pa je z obreco opravil svoje, nekoliko pa so najbrž priponogli še paglavci. Streha je popolnoma razkrita, krog pa leži razmetana opeka. Znamenje je pravzaprav samo še v srmosti vaščanom, ali bolje rečeno, prizadetim ljudem, ki ne poskrbjajo, da se to razdejanje podere do konca in pospravi. V prvi vrsti pa je odgovoren prizadeti lastnik, cigar last je znamenje. Če se sam klijub opozorilom javnosti ne bo zganil, imajo vso pravico vaščani, da ta kamen spotike pospravijo na njegove stroške.

-jb

Solarji varčujejo

Na vseh dvanajstih šolah v Poljanski in Selški dolini je škoftjeloška hranilnica uvelia hranilno službo. V dobrih sedmih mesecih so tam izdali otrokom 1285 hranilnih knjižic. Trdijo, da je že redek solarček v teh dveh dolinah, ki bi danes ne imel svojih prihankov za knjige, zvezke, za barvice ali igračke. Mnogi pa imajo prihranjen denar za izlet ob koncu šolskega leta, za taboretenje in drugo. Hranilne vloge rastajo iz meseca v mesec. Nekateri solarji imajo na svojih knjižicah že tisočake. Skupno so imeli že aprila 800.000 dinarjev prihankov, kar pomeni povprečno 623 dinarjev na posameznika.

Odkd, jem denar? Zbirali so želeno, krpe in drugo. Sedaj bodo nabirali zdravilna zelišča in gozdne sadeže, da bodo pred koncem šolskega leta imeli še več prihankov. Včasih tudi zaprosijo doma za pecivo, slaščico, potem pa se sladkarjam odrečijo in dinarke spusti v predalčke skupnih hranilnikov v svojih razredih. Zato danes ne gledajo v dobrine le v sladledu in sлаščicah, marveč pristejavajo denar k skupni vstopi za večje potrebe. Smisel varčevanja, pravilnega gospodarjenja se utrjuje.

V Tržiču bodo začeli graditi kopališče

Klub težavam z načrti v Tržiču predvidevajo, da bodo vendarle začeli graditi kopališče. Idejni načrt za bazen je končan. Zagotovljenih oziroma že naloženih je okrog 18 milijonov dinarjev, pripravljenih pa je že tudi 13 ton železa. Predvidoma čez mesec dni bodo razpisali dela. Kopališče bodo gradili po etapah. Letos naj bi zabetonirali bazen, drugo leto postavili kabine, tretje leto pa bi kopališče dokončno uredili.

Seveda se hranilna služba v celoti še znatno hitreje razvija kot na šolah. — Škoftjeloška zadružna hranilnica je imela še lani v januarju le 1660 vlagalcev s skupnimi vloženimi prihanki 28.518.000 dinarjev. V dobrem letu, do aprila letos pa se je število vlagalcev povzelo na 4436. Le-ti so hranilnici zaupali kar 76 milijonov 683.000 dinarjev svojih prihankov, oziroma 48 milijonov več kot pred dobrim letom. K.M.

30 let PD v Gorjah pri Bledu

Letos bo minilo 30 let, odkar so v Gorjah ustanovili planinsko društvo. Ta jubilej bodo planinci v Gorjah in okolici slovenso proslavili. Planinsko društvo v Gorjah spada med delovna tovrstna društva na slaščicah, marveč pristejavajo denar k skupni vstopi za večje potrebe. Smisel varčevanja, pravilnega gospodarjenja se utrjuje. V minulem letu in delno že letos je društvo priredilo več predavanj, od katerih so bila zlasti zanimiva predavanja prof. Kambiča iz Ljubljane o lepotah Slovenije, zlasti še Gorenjske ter o slapovih Niagara in o lepotah ameriških kanjonov. Predavanja so ponazarjali barvni diapozitivi, ki jih je pisatelj sam posnel na svojih obiskih tistih krajev. Na Boh. Beli je prof. Kambič predaval o »Pomladji pod Triglavom« s predvajanjem krasnih diapozitivov. J.B.

KAMEN
spotike

»ZGODOVINSKA PRIVLAČNOST«

Stavba na koleh, ki jo vidite na sliki, ni bivališč nekdanjih prednikov na ljubljanskem barju, marveč slaščičarna v stro-

gem turističnem kraju — na centru Bohinjske Bistre. Seveda v dobi mostičarjev ni bilo toliko krp, papirja, škatel in drugih smeti. Upati je, da bo pred začetkom turistične sezone ta »zgodovinska privlačnost« dobila sodobnejši izgled.

KAKŠNO ZNAMENJE JE TO?

Tale električni drog bi res da lahko stal kjer koli. Stoji pa vrh mojstranske globeli, ki v stremem naklonu zavije z državne ceste v pravočoto v Mojstrano. Kaj naj si človek

ob takih slikah misli, res ni jasno: ali naj bo to dokaz, da je na tem mestu luč potrebna, ali pa naj bi se številni tujci ob tej skrušeni podobi prepričali o pomankanju žarnic v naši deželi.

CESTA, KI KMALU NE BO VEČ UPORABNA!

Občinska cesta, ki vodi iz Podnari do Zaloš, je na daljšem odseku v zelo slabem stanju. To se vidi posebno takrat, ko je slabo vreme. Cesta je vsa polna jam, v

Nekaj zanimivosti iz živalskega sveta ČAROVNIJE OB ABSOLUTNI NIČLI

»Cesarski pingvin« — oče deli zvezdo vse dolžnosti s svojo »cesarsko-pingvinko, pravzaprav je pa še na slabšem. Ko znese samica jajce, se kmalu poslovi in gre »na lepše«, resnično v letovišče ter prepusti vso bri-

go za nadaljnjo usodo naraščaja papana. Ta vzame jajce na nogi, da ne leži na ledenu tleh ter ga vali na ta način 70 dni. Kako se medtem žival hrani in ali sploh kaj užije, doslej pravzaprav niso niti še ugotovili, le toliko je znano, da požrtvovalno oče v tej dobi silno shujša. Sele zadnje dneve pred izvalitvijo se vrnejo samice, lepo mastne in okrogle, saj so se ta čas pridno začale — seveda ne brez razloga, kajti zdaj pride vrsta nanje. Ko se mladič izvali, prevzamejo vso skrb za samice. Opazovali so, da krmijo mladiča z napol prebavljeno hrano, ki so jo uživali v »letovišču« in to toliko časa, da si mladič more sam iskatki hrano, kar pa ne traži posebno dolgo, saj že ostra narava zahteva hitrega razvoja. Medtem pa si je seveda očka spet opomogel ob hude »otročje postelje«.

Očka morskega konjička vzame izležena jajčeca k sebi, spravi jih v kožni žep na trebuhi, kjer jih celo hrani s svojim kvotkom. Tam leže 40–50 dni, nakar jih odpusti kot že plavajoče »morske žrebičke«.

Samec Belostome (vodne stenice) si nalepi neizvajljene mladičke na hrivet in ne more toliko časa leteti, dokler se mladič ne izvane in ga ne zapuste. Leteti ne more, ker se mu mladiči le-pijo na krila.

Najslabše pa se prav gotovo godi neke vrste ribam, pri katerih vzame samec ikre v gobec in jih nosi s seboj dokler se ne izvane ribice. Seveda ves čas ne užije nobene hrane.

Helium, ta najbolj indiferentni element narave, ki se nikakor noče vezati z nobenim drugim elementom v kemično spojino, je plin brez barve in brez duha. Ni gorljiv in ne eksplodira, zato so ga uporabljali za polnjanje zrakoplovov. Ta njegova kemična indiferentnost je dolgo časa delala učenjam preglavice, vendar niso odnehalni. Ker mu z razgrevanjem niso mogli blizu, so se vprašali končno, kaj bi se zgodilo z njim, če bi ga ohlajali. In res, prišli so do čudovitih odkritij, toda šele po dolgotrajnih, trdovratnih bojih. Odporna snov se je dolgo časa upirala na ohlajevanje. Nikakor je niso mogli toliko ohladiti, da bi postala tekoča. Končno pa se je leta 1908 profesorju Kammerlingu Onnesu na univerzi v Leidenu le posrečilo iztisniti iz komplizirane ohlajevalne mešanice nekaj kapljic tekočega helija. Za ta uspeh se je trudil pol življenja. Dandanes pa je otekočenje helija tako enostavno kot tvorba umetnega ledu, skoraj nič teže. Stroj, s katerim to dosežejo, je prav tolikšen kot navaden kuhiinski hladilnik in se imenuje Heliumkriostat. Iznašel ga je ameriški znanstvenik Osem litrov tekočega helija na uro moremo pridobiti z njim in sicer na ta način, da stroj najprej plin silno stisne, nato pa pri popustitvi odvede sproščeno energijo.

Tekoči helij je brezbarvana tekočina, iz katere se rahlo kadi kot iz vroče vode, z njim so dosegli tako nizke tem-

perature kot sicer z nobeno drugo snovjo do –280 stopinj Celzija, torej še nekaj stopinj niže kot je absolutna točka mraza, ki vlada v našem vesolju (–273). V bližini tekočega helija postane vsaka snov krhka kot steklo. Celo vodik se spremeni v majhne ledene kocke. Največje čarovnije pa »uganja« tekoči helij sam. Zdi se, da so vsi naravniki postavljeni na glavo. Če n. pr. ohlajamo 1 liter tekočega helija še naprej, začne tekočina kar naenkrat sprememljati lastnosti, ki so sicer podrejajo naravnemu zakonom. Ta tekočina prodira na primer skozi odprtine, ki so premajhne za vsako drugo tekočino. Če jo vlijemo v odprt posodo, ki plava sama v tekočem heliju zato, da ostane njena vsebina dovolj hladna, vidimo, da začne tako nizko ohlajeni helij lezli vsem naravnim zakonom navkljub po steni posode na vzgor, preleže rob in spoli po zunanjosti strani navzdol. Zakaj to, si doslej ni znalo nihče razložiti. Helij in tem čudovitem stanju označuje kot »super-tekoč«, torej po naše »nadtekoč«. Zelo ohlajeni helij je tako brezbarvan, da ga komaj opazis; vidimo ga šele, ko se toliko »ogreje«, da se začne iz nješča kaditi, seveda je tudi v tem pri-meru temperatura še vedno –280°C.

Pri večini poskusov uporabljamo brezračne steklene posode, da laže opazujemo potek dogajanj. Tam pa, kjer potrebljamo zelo nizke temperature, namestitimo tekoči helij v posrebeni steklene posode in skozi razroke posrebrivite opazujemo.

Najvažnejši poskusi se vrte okrog toplotnih pojmov. Kot je znano, nastaja topota zaradi gibanja molekul, ki hite vsaksebi s pomočjo energije, nahačoče se v njih. Topel plin bi mogli primerjati s trgom, na katerem se množica razburjenih ljudi preraiva semintja in vsakdo od njih hoče v svojo smer. Ko se duhovni nekoliko pomirijo, postaja tudi gibanje bolj umirjeno in če si zamislimo, da je ta množica ljudi, recimo, vojska in naenkrat od nekod zazveni rezko povelje »mirno«, zastanejo vsi gibi. Tako je stanje v trdih kovinah, kjer je vsaka molekula »trdo pribita« na svoje mesto. Kot nam je znano, pada brzina gibanja molekul z znižanjem topote. Po tej teoriji bi morali vsi metali z ohlajevanjem postati vedno trši in krhkejši. Toda, glej spet čudo. Če s pomočjo tekočega helija ohlajujemo nekatere kovine na zelo nizke temperature, se navzamejo nenadoma nenavadnih lastnosti, posebno kovine cinc, cinek,vinec. Košček mehke žice za lotanje, o kateri bi pa nihče ne mogel trditi, da je prožna, nastane s takim ohlajevanjem tako prožen kot pero pri uri.

Električni upor je — namesto da bi počasi izgineval — z ohlajevanjem nenadoma izginil popolnoma. To prenenetrljivo lastnost kovin imenujemo »uporovodljivost«. Ako na pr. pošljimo po cinkovem ali svinčenem obroču

električni tok in nato nenadoma prekinemo zvezo z izvorom električne energije, kroži električni tok v obroču še vedno naprej kot da se ni nič zgodilo. Te dokaj važne lastnosti do slej praktično še niso izkoristili, vendar ne bo dolgo trajalo, ko bo dobila tudi praktično svoj pomen, posebno še, ker so ravno na podlagi raziskovanj s pomočjo tekočega helija našli, da se ta lastnost pri nekaterih kovinah pojavi tudi pri »višjih« temperaturah (»višji« pomeni tu seveda temperaturom globoko pod ničlo). V poslednjem času poskušajo najti zlitine kovin, ki bi to lastnost imeli tudi pri normalni temperaturi in če se to posreže, utegne priti že samo na podlagi tega do velikih prekucij v elektrotehniki.

Predvsem bi se utegnila okoristiti s temi odkritji elektronika. V radio-, radarski in televizijski tehniki, pa še pri neštih merilnih aparativih in takih za krmarjenje, v industriji pa tudi pri obrambi domovine, se šibki impulzi energije milijonkrat povečujejo, da postanejo uporabni. Toda takoimovano »šumenje« dosledno postavlja temu ojačevanje mejo, to »šumenje« pa nastaja zaradi dviganja molekul, in nastaja prav v najvažnejših in odločilnih trenutkih. To dviganje molekul zavrije jasnost in čistost televizijske slike, ustvarja na radarskem zaslonu pege in veliki meri vpliva na načinost in točnost merilnih aparativov ter avtomatično vodenih raketenih orozij.

Iz laboratorijskega je dospelo že nešteto globokoumnih zasnutkov v praks in se z njimi danes tako okoriščamo, da premnogih niti pogrešiti ne bi mogli več, saj je od njih odvisna naša civilizacija in kultura. Prav tako bi se prej ali slej utegnili zgoditi s poskusi s tekočim helijem, ko bodo uenjeni spet iztrgali prirodi nove skrivnosti.

ZA RAZVEDRILO

MIHA JE KUPIL SKORNJE S »PO-
PUSTOM«NENAVADNA STATISTIKA
SVET V KATEREM ŽIVIMO

FRANK OWEN:

7
EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Ko sem služboval v Towerju, sem prejel brzjavko, da je moja mati zbolela in da leži v bolnišnici. Ob prihodu v Sunderland mi je oče povedal slabe novice. Nobenega upanja ni bilo več; odmerjeno je je bilo še nekaj dni, nemara le še nekaj ur življenja. Prepeljali so jo v bolnišnico za jetične. Našel sem jo v sobi skupaj z dvajset ali trideset drugimi bolnicami. To so bile različno stare, toda vse je napadla ta bolezna, ki razje telo. Nekatere so bile videti mlade in prikupne. Ko sem vstopil, so mimo mene prinesli posteljo. Umaknil sem se v stran. Ženske so strmele vase; urejale so si svoje lase, se z rokami gladile po obrazu. Celo na zadnji stopnici svojega življenja niso pozabile na lepotičenje.

Posteljo, ki so jo prinesli, so skrbno postavili v kot zraven okna. Bela rjuha je pokrivala nepremično bitje. To je bila moja mati.

Kako srečna je bila videti, kako lepa! Na licih ji je žarela nenavadna rdečica. Objel sem jo in poljubil na lice. Slabo mi je postal, tako je zaudarjalo po etru in karbolu. Dal sem ji šopek cvetja. Stiskala ga je, kakor da pritska življenje sámna na svoje ubogo telo. Bila je tako ponosna na svojega sina v škrlatni bluzi.

Predstavila me je sestri: »To je moj sin.« V očeh se ji je zrcalila ljubezen; ležala je na hrbtni in zasanjano pričovala o dogodkih iz mojega detinstva, o skupnih sprehodih, o načrtih, ki jih je snovala glede moje prihodnosti, pričovala o mojem bratu in sestri.

Dopusta je bilo konec — ona pa me je prosila, naj ostanem. Plakala je, grozila s samomorom. Ostal sem. Bil sem mlad in še precej prostodušen in ni me zanimalo, od kod ima toliko denarja. Nekega dne pa sem zvedel; vzdrževalo jo je več moških. In ne samo to, če je potrebovala še več denarja, ga je dobila še od drugih. Ko sem

Obmolnila je, skušala nato še nekaj reči in na ustanicah se ji je pokazala trohica pene; oči so ji osteklene, bila je mrtva.

Zunaj je s truščem privozil mimo tramvaj; bil je prelep spomladanski dan. Kaj je že rekel zdravnik? »Pošljite jo v kraj s toplim podnebjem, v italijanske Alpe, da bo spremenila zrak.«

Vrnil sem se v London. To mesto me je očaralo — njegova gledališča, njegovo poslovno lice, bleščeci prizori in kraljevske parade, pri katerih sem bil večkrat stražar na ulicah.

Naš bataljon so prenestili v Pirbright na strelski tečaj in naposled je prišel na vrsto dopust. V hranilnici sem imel tedaj naloženih deset ali dvajset funтов. Sklenil sem jih potrošiti in prebiti dopust v Londonu; najel sem sobo in jel uživati življenje. Hodil sem v gledališče, v Soho in Keju.

Poletni večer v parku; fant se je sestal z dekletom. Pil sem kavo v neki kavarni na Marble Archu in zagledal pri sosednji mizici mično črnolaso dekle. Smehljala se je in zato sem prisodel. Dotlej še nisem imel prijateljice in zato sem bil vznemirjen. Smejala sva se in kramljala — zabaval jo je moj severnjaški naglas. Predlagala je, naj greva k njej domov popit čašico ali dve; privolil sem. Njeno stanovanje se mi je videlo razkošno, imela je radijski sprejemnik, divan, kopalnico, omarico za koktele — in svetloba je bila pridušena. Ostal sem do jutra in sam sebi priznal, da sem noro zaljubljen. Ona je bila zame nekaj novega in mikavnega. Življenje je teklo čudovito; duhal sem lotos — prvikrat.

Dopusta je bilo konec — ona pa me je prosila, naj ostanem. Plakala je, grozila s samomorom. Ostal sem. Bil sem mlad in še precej prostodušen in ni me zanimalo, od kod ima toliko denarja. Nekega dne pa sem zvedel; vzdrževalo jo je več moških. In ne samo to, če je potrebovala še več denarja, ga je dobila še od drugih. Ko sem

to zvedel, me je strašno prizadelo. Zapustil sem jo. Šla je za mano, in ko se nisem hotel vrniti, je telefonično poklicala policijsko postajo v Marlborough Streetu in rekel: »Tu je eden vaših deserterjev.«

Postavili so me pred vojno sodišče in mi naložili devetdeset dni v »stekleni gredi«. Tam sem spoznal, kaj je zapor, in spoznal tudi eno najtržih življenjskih poti.

»Steklena greda« ni deklški šivalni tečaj. Najprej dobite kaznjensko »frizuro« — ostrijejo vas do golega. Vse ukaze je treba izvršiti v teku; isto velja tudi za vaje. Jed je borna in jedilni pribor čistiš s kosom opeke. V celici moraš čistiti zarjavelo posodo. Brutalnost prekaša brutalnost v civilnem zaporu. Ne skušaj se pritožiti v »stekleni gredi«, ker te utegne zaboleti.

V tem ko sem sedel v zaporu, so oblasti ugotovile, da sem bil najel stanovanje v West Endu in tam prirejal razuzdane zabave, katerih da se udeležilo brez števila žigali ali manj »dobro znanih« ljudi. Sporočili so mi, da bom po prestani kazni odpuščen iz vojske. Tistih 90 dni je zelo počasi minevalo in bil sem srečen, da sem samo tri dni prebil ob kruhu in vodi.

III. poglavje

DENAR DRUGIH LJUDI

Iz »steklene grede« so me pustili junija 1933. Imel sem tri funte v gotovini, civilno obleko, kaznjensko pričesko in železniški vozni listek do Sunderlanda, mesta, kjer so me retrutirali. Ostal sem v Londonu in se vrnil k starim tovarišem iz podzemlja v Praed Streetu.

Nekaj časa sem se mudil v West Endu, tu in tam opravljal priložnostne posle, dokler nisem dobil stalne zaposlitve pri nekem električnem podjetju. Vendarie še nisem bil dovolj izkušen, da bi pri tem delu tudi ostal.